

Református nevelés

Napjainkban sokmindent megkérdőjeleznek. Meg lehet kérdőjelezni a fenti címet is. Mi az, hogy református nevelés? És egyáltalán: van-e református nevelés? Persze, hogy van. Éppen úgy van, mint ahogyan van családi nevelés. Akkor is van, ha nincs. Mert a család, a legkisebb lelki (vagy lelketlen) közösség akarva vagy akaratlanul, tudatosan vagy tudatlanul rányomja bélyegét a benne felnövő gyermekekre. Mert a gyerek a család szellemisége körében mozog, abban szenved, vagy abban bontakozik ki boldogan, ott lát eszményt vagy eszménytelenséget.

A reformátusság, közelebbről a magyar reformátusság mindenütt, de közelebbről itt, Erdélyben identitás. Hitközösség, de ugyanakkor egy Evangéliumtól többé-kevésbé áthatott kultúrkör is. Valami olyan lelki közösség, amit megtépáztak, de megölni, kitörölni nem tudtak az idők. Kimondottan, vagy kimondatlanul a bibliaolvasó nagy erdélyi fejedelmek szellemiségét hordozza. Benne van Bocskai hitvallása, amit már halálos méreggel a testében a bécsi béke ratifikációján mondott: „Őseink hite, s nemzetünk szabadsága minden aranynál és ezüsthöz többet ér.” Benne van Bethlen Gábor lelki hagyatéka, az Ige a Római levélből, amit, mikor már beszélni sem tudott, egy papírdarabra írt, hogy reménység és útmutatás legyen: „ha Isten velünk, kicsoda ellenünk?” Benne van öreg Rákóczi alázata, kedvenc Igéje: „Sem nem azé, aki akarja, sem nem azé, aki fut, hanem a könyörülő Istené.” A református nevelés ezt a szellemiséget szeretné továbbadni. Tanítani, tudást adni szeretne a református iskola is, hiszen a nagy református tanító szájából hangzott el az óriás vállára ülő gyermek példázata, aki az óriás vállán messzebbre lát, mint az óriás. Az óriás tudomány vállára szeretnénk ültetni mi is gyermekeinket, hogy messzire lássanak.

Mert horizontszabdalo, horizontszűkítő időket éltünk. Ezért azt szeretnénk, hogy a gyermekeink lássanak. Messze lássanak. Hogy ne tudjon bádogszemüveget tenni rájuk a világ, mint a diktatúra idején a mi szemünkre tettek.

De ehhez az kell, hogy jó szemük legyen. Hogy Isten megnyissa a szívüket a szemükkel együtt. Hogy túllássanak az önzésen, a hazugságon, még a halálon túl is: hogy Jézusig lássanak.

Azt akarjuk, hogy eszük legyen. Pallérozott, borotvaéles, jól vágó eszük. Hogy a tudás fegyverével tudják legyőzni a gáncsot vető irigységet, vagy beszűkült rosszindulatot. Hogy a világ könyörtelen harcában versenyképesek legyenek. De úgy, hogy közben ne veszítsék el a szívüket. Hogy emberek

maradjanak. Igaz emberek. Mert aki embernek nem jó, az magyarnak sem alkalmas. És református magyarnak még kevésbé. Persze lehet azt mondani, hogy ez elfogult szemlélet. Hogy döntse el majd maga a gyermek, hogy mit választ magának. Vannak is, akik így gondolják, sőt hangsúlyozzák is. Csak ez egy kicsit olyan, mintha azt mondanám az óvodába induló gyermekemnek, hogy kicsikém, majd dönts el magad, hogy mikor mész át a zebrán: amikor zöld, vagy amikor piros a lámpa. Én ebbe nem akarok beleszólni, mert tudod, én felvilágosult szülő vagyok.

De hát a szülők azért mégis szólnak. Sőt, ha szeretik, kézen fogják a gyermekeiket, és míg átmennek a zöld lámpa alatt, meg is magyarázzák, hogy mikor miért indulnak. Mert van fogalmuk a közlekedésről, és azt akarják, hogy a gyermeküknek is legyen. Hogy ne üsse el őket az autó. A jó szülők, azok ma is kézen fogják a gyermekeiket, és magyaráznak is nekik, mert van fogalmuk az élettről, és át akarják adni azt a gyermekeiknek. (Akkor van csak baj, ha nincsen mit átadniuk, s maguk sem tudják, hogy milyen lámpánál induljanak.)

Az iskola nemcsak tudást átadó tanhely, hanem lélekformáló műhely is. Ha nem az, akkor is az. Ha nem ad semmit a gyermek lelkének, és üresen hagyja: akkor a semmire formálja azt. Óriási az iskolák felelőssége, mert óriási a lehetőségük is. A templomba eljön az, aki akar. Az iskolában ott kell hogy legyen négy, nyolc, vagy tizenkét évig. Akkor, amikor alakul a gyermek lelke. Amikor kamaszul, vagy nem kamaszul ideálokat keres. Amikor minden tagadása mögött egy nagy Igen megtalálásának a vágya van. Amikor utat és irányt keres önmagának. Amikor egy életre csalódhat, vagy lelkesülhet.

A gyülekezet, az egyházközség, olyan, mint a tó. Egy belefolyó patak táplálja: a születő kisgyermek. Egy másik patak apasztja: az örökre elköltözők sora. A lelkipásztor és munkatársai feladata tisztán tartani a tavat. Óriási feladat. Az iskola azonban olyan, mint a forrás: mindég új vizek jönnek és rohannak tovább.

A forrást, ha megmérgezem, mérgezett lesz az egész folyó. Ha tisztán tartom, kristálytisza ivóvíz szakad belőle. Az iskola nem tó: az iskola a nemzet folyójává duzzad. Amilyen az iskola, olyan lesz a nemzet. Az Egyház mennyei gyökerű hitközösség. Ennek épülete a templom. Az Egyház szeretetközösség is: ennek épületei az árvaházak, gyermek- és öregotthonok, szeretetházak. De az Egyház jövőbe nyúló, jövőt építő közösség is. Ennek épülete az iskola. És minden épületnek lelke és célja van. Mi nem szégyelljük megvallani azt, hogy hiszünk. Hogy szeretetben és igaz emberségben akarunk élni. Hogy hűségesek kívánunk maradni Istenünkhöz és Jézusunkhoz. Azt sem szégyelljük, hogy magyarok vagyunk. És azt sem, hogy a gyermekeinket is így akarjuk nevelni.

Mert aki félelemből vagy érdekből megtagadja a szüleit, a hitét, vagy a nemzetét, az nem méltó arra, hogy ember legyen. És mi azt szeretnénk, hogy a gyermekeink igaz emberek legyenek. Ez a református nevelés célja. Ezért szeretjük mi az iskoláinkat.